

ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการฝึกวิชาชีพของผู้ต้องขังหญิง: กรณีศึกษา ทณฑสถาน บำบัดพิเศษหญิง จังหวัดปทุมธานี*

FACTORS AFFECTING THE SUCCESS OF VOCATIONAL TRAINING FOR FEMALE INMATES: A CASE STUDY OF THE SPECIAL CORRECTIONAL INSTITUTION FOR WOMEN, PATHUM THANI PROVINCE

ดาวเรือง เหลืองขจร, สนิทเดช จินตนา*, มณิภัทร์ ไทรเมฆ

Daoruang Luangkajorn, Sanitdech Jintana*, Manipat Saimek

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ปทุมธานี ประเทศไทย

Faculty of Liberal Arts, Rajamangala University of Technology Thanyaburi, Pathum Thani, Thailand

*Corresponding author E-mail: sanitdech_j@rmutt.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาความสำเร็จในการฝึกวิชาชีพของผู้ต้องขังหญิง 2) เพื่อศึกษาอิทธิพลของปัจจัยการบริหารจัดการทรัพยากรที่มีผลต่อความสำเร็จในการฝึกวิชาชีพของผู้ต้องขังหญิง และ 3) เพื่อศึกษาอิทธิพลของปัจจัยกระบวนการจัดการฝึกวิชาชีพที่มีผลต่อความสำเร็จในการฝึกวิชาชีพของผู้ต้องขังหญิง เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ต้องขังหญิง ณ ทณฑสถานบำบัดพิเศษหญิง จำนวน 260 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณ ผลการศึกษาพบว่า 1) ความสำเร็จในการฝึกวิชาชีพของผู้ต้องขังหญิงอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.53) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความยั่งยืน ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.57) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านประสิทธิผล ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.60) 2) ปัจจัยการบริหารจัดการทรัพยากรมีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการฝึกวิชาชีพของผู้ต้องขังหญิง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยตัวแปรอิสระทั้งหมดมีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการฝึกวิชาชีพในระดับสูง (ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ .722 และสามารถพยากรณ์ตัวแปรตามได้ร้อยละ 51.5) และ 3) ปัจจัยกระบวนการจัดการฝึกวิชาชีพมีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการฝึกวิชาชีพของผู้ต้องขังหญิง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เช่นกัน โดยตัวแปรอิสระทั้งหมดมีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการฝึกวิชาชีพในระดับสูง (ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ .812 และสามารถพยากรณ์ตัวแปรตามได้ร้อยละ 65.5) ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าการบริหารจัดการทรัพยากรและกระบวนการฝึกวิชาชีพที่มีประสิทธิภาพส่งผลต่อความสำเร็จในการฝึกวิชาชีพของผู้ต้องขังหญิง ซึ่งสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนากระบวนการฝึกอบรมในทณฑสถานต่อไป

คำสำคัญ: ทักษะสถานบำบัดพิเศษหญิง, ผู้ต้องขังหญิง, ปัจจัยการบริหารจัดการทรัพยากร, ปัจจัยกระบวนการจัดการฝึกวิชาชีพ, ความสำเร็จ

Abstract

This study aims to: 1) Examine the success of vocational training for female prisoners, 2) Investigate the influence of resource management factors on the success of vocational training for female prisoners, and 3) Study the influence of vocational training management process factors on the success of vocational training for female prisoners. The sample consisted of 260 female prisoners at the Special Female Correctional Institution. A questionnaire was used as a tool to collect data, which was analyzed using mean, standard deviation, and multiple regression analysis. The results of the study revealed that: 1) The success of vocational training for female prisoners was at a high level ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.53) with the highest mean score in the area of sustainability ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.57) and the lowest mean score in the area of effectiveness ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.60) 2) Resource management factors significantly influenced the success of vocational training for female prisoners at a statistical significance level of 0.05. All independent variables had a high level of influence on vocational training success (multiple correlation coefficient = .722, and could predict 51.5% of the dependent variable). 3) Vocational training process management factors also significantly influenced the success of vocational training for female prisoners at a statistical significance level of 0.05. All independent variables had a high level of influence on vocational training success (multiple correlation coefficient = .812, and could predict 65.5% of the dependent variable). The study's findings indicate that effective resource management and vocational training processes contribute to the success of vocational training for female prisoners. These findings can be used as guidelines for improving vocational training processes in correctional institutions.

Keywords: Women's Correctional Institution for Drug Addicts, Female Prisoners, Resource Management Factors, Factors of The Vocational Training Management Process, Success

บทนำ

สถานการณ์ในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในเรือนจำทั่วโลก มีความท้าทายด้านการบริหารจัดการและ การพัฒนาพฤติกรรมของผู้ต้องขังให้กลับสู่สังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ แม้ว่าจะเน้นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้กระทำผิดหลายครั้ง แต่ยังไม่สามารถทำได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ เนื่องจากปัญหาต่าง ๆ เช่น ขาดการสนับสนุน ขาดแคลนทรัพยากร โอกาสทางการศึกษาและการฝึกอบรมอย่างจำกัด การขาดแคลนงานให้ผู้ต้องขังทำ (องค์การการปฏิรูปการลงโทษสากลและสถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย, 2566) ระบบงานราชทัณฑ์ไทย จะต้องแก้ไขพัฒนาพฤติกรรมโดยให้ได้รับโอกาสในการศึกษาอบรม ฝึกฝน ทักษะวิชาชีพทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ และจัดหางาน

จากหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน ตลอดจนการติดต่อประสานงานกับผู้ประกอบการให้นำงานมาจ้างแรงงานผู้ต้องขังในเรือนจำ เพื่อให้ผู้ต้องขังได้ฝึกฝนจนเกิดความชำนาญ และ ลดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการละเมิดกฎระเบียบของเรือนจำ โดยรายได้ส่วนหนึ่งผู้ต้องขังจะได้รับเป็นรางวัลปันผล ไว้ใช้จ่ายระหว่างต้องโทษ (สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย, 2564) นอกจากนี้เป็นการส่งเสริมการมีงานทำของผู้ต้องขังในระหว่างต้องโทษแล้ว ยังเป็นการเตรียมความพร้อมในการทำงานของผู้ต้องขังก่อนกลับสู่สังคมภายนอก ทำให้ผู้พ้นโทษได้รับความรู้และมีทักษะ สามารถหางานทำในสถานประกอบการได้ มีรายได้ในการประกอบอาชีพ สามารถเลี้ยงตนเองและครอบครัว ภายหลังพ้นโทษได้ (กองพัฒนาพฤตินิสัย, 2561)

ปัจจุบันปัญหาสำคัญของผู้ต้องขังในประเทศไทย คือ ความแออัดของผู้ต้องขัง แม้ว่าจะมีมาตรการต่าง ๆ เช่น การลดวันต้องโทษหรือการพักการลงโทษ แต่ปัญหาดังกล่าวยังคงส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในการฝึกวิชาชีพของผู้ต้องขังหญิง ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อการคืนคนดีสู่สังคม โดยปัญหาที่เกิดขึ้นสามารถสรุปได้ ดังนี้ 1) ทรัพยากรที่จำกัด ขาดแคลนอุปกรณ์ฝึกอบรมและบุคลากร ส่งผลต่อคุณภาพการ ฝึกวิชาชีพ 2) ความสนใจและการดูแล - เจ้าหน้าที่ไม่สามารถดูแลผู้ต้องขังแต่ละคนได้อย่างทั่วถึง 3) สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ความแออัดทำให้บรรยากาศในการฝึกอบรมไม่มีประสิทธิภาพ 4) โอกาสในการฝึกอบรม การจำกัดจำนวนผู้เข้าร่วม ทำให้ผู้ต้องขังบางส่วนพลาดโอกาสในการพัฒนาอาชีพ และ 5) แรงจูงใจ สภาพความเป็นอยู่ที่แออัด ส่งผลต่อสภาพจิตใจของผู้ต้องขัง ทำให้ขาดแรงจูงใจในการเรียนรู้ ประเด็นดังกล่าวทำให้การฝึกอบรมไม่ได้ผลลัพธ์ที่ดี การจะคืนคนดีสู่สังคมอย่างยั่งยืน ผู้พ้นโทษควรจะได้รับโอกาสให้สามารถประกอบอาชีพ มีรายได้ พึ่งพาตัวเองได้ อย่างสมศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ในแง่เศรษฐกิจตลาดแรงงานไทยมีความขาดแคลนแรงงานเป็นอย่างมาก จนต้องใช้แรงงานต่างด้าวจากประเทศเพื่อนบ้าน (พริวโล อัยดาร์ธรรม, 2564) ผู้พ้นโทษจึงเป็นทรัพยากรภายในประเทศที่มีคุณค่าที่จะช่วยสร้างประโยชน์ทางเศรษฐกิจให้กับประเทศได้ การที่จำนวนผู้ต้องราชทัณฑ์เพิ่มสูงขึ้นทุกปี ส่วนหนึ่งมีผลมาจากการที่ไม่สามารถหางานทำได้ นอกจากสังคมมีอคติไม่ยอมรับผู้ที่เคยต้องโทษจำคุกแล้ว กฎหมายบางฉบับก็ยังมีลักษณะกีดกันผู้พ้นโทษให้ไม่สามารถประกอบอาชีพบางประเภทได้อีกด้วย (สราวุธ ไพฑูรย์พงษ์ และกิริยา กุลกลการ, 2562)

ทัศนสถานบำบัดพิเศษหญิงเป็นหนึ่งในเรือนจำ/ทัศนสถานที่ต้องเผชิญกับความท้าทายหลายด้านที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการและการพัฒนาพฤติกรรมของผู้ต้องขังให้สามารถกลับสู่สังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ปัญหาหลัก ๆ ได้แก่ การขาดแคลนทรัพยากร การสนับสนุนที่ไม่เพียงพอ และโอกาสในการศึกษาและฝึกอบรมที่จำกัด ซึ่งส่งผลให้การฟื้นฟูและการกลับสู่สังคมไม่ประสบผลสำเร็จอย่างเต็มที่ (กองพัฒนาพฤตินิสัย, 2561) ต่อมาได้เริ่มแก้ไขปัญหานี้โดยการส่งเสริมการฝึกอบรมในวิชาชีพ ทั้งในภาคทฤษฎีและปฏิบัติ เช่น การฝึกงานในอาชีพต่าง ๆ เพื่อเตรียมผู้ต้องขังให้พร้อมกลับสู่สังคมและมีรายได้หลังพ้นโทษ รวมทั้งมีการสร้างโอกาสในการหางานให้กับผู้พ้นโทษผ่านการประสานงานกับภาครัฐและภาคเอกชน อย่างไรก็ตามยังพบปัญหาผู้ต้องขังที่ได้รับการฝึกอบรมกลับมากระทำความผิดซ้ำหลังพ้นโทษ ซึ่งอาจเกิดจากการขาดการสนับสนุนหลังพ้นโทษ หรือสภาพแวดล้อมในสังคมที่ไม่ยอมรับ ผู้พ้นโทษ รวมถึงการฝึกอบรมที่ไม่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน (กองยุทธศาสตร์และแผนงาน, 2566) โดยเฉพาะผู้ต้องขังหญิงในทัศนสถานบำบัดพิเศษหญิงที่เผชิญปัญหาขาดโอกาสหางานทำงานและการสนับสนุนจากสังคมภายนอก ส่งผลต่อการปรับตัวและคุณภาพชีวิตหลังพ้นโทษ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องปรับปรุงระบบ

การฝึกอบรม การสนับสนุนภายนอก และการเตรียมความพร้อมทั้งด้านจิตใจและทักษะในการใช้ชีวิต ในสังคม เพื่อให้การฟื้นฟูและการกลับสู่สังคมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

การวิจัยนี้จึงมีความสำคัญในการศึกษาความสำเร็จของการฝึกวิชาชีพของผู้ต้องขังหญิง โดยมีมุ่งหวัง ที่จะศึกษาอิทธิพลของปัจจัยการบริหารจัดการทรัพยากรและกระบวนการจัดการฝึกวิชาชีพที่มีผลต่อความสำเร็จในการฝึกฝนและการฟื้นฟูพฤติกรรมของผู้ต้องขังหญิง การศึกษานี้จะช่วยในการพัฒนาคุณภาพด้านการฝึกวิชาชีพของผู้ต้องขังหญิง โดยเน้นการพัฒนาทักษะที่สามารถนำไปใช้ในสังคมได้หลังจากพ้นโทษ เพื่อให้ผู้พ้นโทษมีโอกาสประกอบอาชีพ มีรายได้ และสามารถดำเนินชีวิตอย่างสมศักดิ์ศรี ทำให้ไม่หวนกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก การวิจัยนี้จะช่วยในการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมวิชาชีพในเรือนจำ โดยคำนึงถึงทรัพยากรที่มีอยู่และปรับปรุงกระบวนการฝึกอบรมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยการนำผลการวิจัยมาใช้ในการพัฒนาการฝึกวิชาชีพในเรือนจำ ซึ่งจะช่วยให้ผู้ต้องขังหญิงสามารถพัฒนาทักษะที่เหมาะสมกับความต้องการของตลาดแรงงานและเพิ่มโอกาสในการได้รับการจ้างงานในอนาคต นอกจากนี้ ยังช่วยสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการฟื้นฟูพฤติกรรมผู้ต้องขังให้กลับ สู่สังคมอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะทำให้ผู้ต้องขังสามารถกลับมามีส่วนร่วมในสังคมได้อย่างเต็มที่ และเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศในระยะยาว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสำเร็จในการฝึกวิชาชีพของผู้ต้องขังหญิง
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของปัจจัยการบริหารจัดการทรัพยากรที่มีผลต่อความสำเร็จในการฝึกวิชาชีพของผู้ต้องขังหญิง
3. เพื่อศึกษาอิทธิพลของปัจจัยกระบวนการจัดการฝึกวิชาชีพที่มีผลต่อความสำเร็จในการฝึกวิชาชีพของผู้ต้องขังหญิง

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) มีวิธีการศึกษาโดยการสำรวจข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม (Questionnaires) รวมถึงการศึกษาจากเอกสาร (Document research)

ประชากร กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้ต้องขังที่ต้องโทษจำคุก ณ ทณฑสถานบำบัดพิเศษหญิง จังหวัดปทุมธานี จำนวน 800 คน ผู้วิจัยจึงเลือกใช้สูตรคำนวณขนาดตัวอย่างด้วยการใช้การคำนวณโดยเปิดตารางสำเร็จของเครซี และมอร์แกน (Krejcie, R. V. & Morgan, D. W., 1977) โดยกำหนดการยอมรับค่าความคลาดเคลื่อน 5% ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน 260 คน สำหรับการสุ่มตัวอย่งนั้น มีวิธีการสุ่มตัวอย่างโดยเลือกวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบมีชั้นภูมิ (Stratification Random Sampling) โดยจำแนกตามโรงงานฝึกวิชาชีพภายในทณฑสถานบำบัดพิเศษหญิง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยเชิงปริมาณเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า การแปลผล 5 ระดับ ซึ่งผ่านการทดสอบคุณภาพโดยตรวจสอบความเที่ยงตรงในเนื้อหา (Content validity) และการทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) ซึ่งมีเกณฑ์ ดังนี้

0.00 - 0.20 หมายถึง มีความเชื่อมั่นต่ำมาก/ ไม่มีเลย

0.21 - 0.40 หมายถึง มีความเชื่อมั่นต่ำ

0.41 - 0.70 หมายถึง มีความเชื่อมั่นปานกลาง

0.71 - 1.00 หมายถึง มีความเชื่อมั่นสูง

ซึ่งได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .962 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากผลการศึกษาตามการวิจัยเชิงปริมาณโดยผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามเสนอกรรมการจริยธรรมและผ่านการอนุมัติการประเมิน ความมีจริยธรรมของงานวิจัยจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยเชิงปริมาณมีสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในการทดสอบสมมติฐานที่ 1 ใช้สถิติค่าที่การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการทดสอบสมมติฐานที่ 2 ใช้สถิติการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณเชิงเส้นตรง (Multiple Linear Regression Analysis) ด้วยค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (Coefficient of Determination: R^2) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ด้านความต้องการประกอบอาชีพ พบว่า ผู้ต้องขังที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความต้องการประกอบอาชีพ ค่าขายมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 43.85 ด้านความสนใจฝึกวิชาชีพ พบว่า มีความสนใจฝึกวิชาชีพ อาชีพค้าขายออนไลน์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 31.54 ด้านความร่วมมือในการฝึกวิชาชีพ พบว่า มีการปฏิบัติตัวถูกต้องตามกฎหมาย ระเบียบ คิดเป็นร้อยละ 39.62 และด้านระยะเวลาในการฝึกวิชาชีพ พบว่า มีระยะเวลาในการ ฝึกวิชาชีพ 1 เดือน - 2 ปี คิดเป็นร้อยละ 71.15

2. ความสำเร็จในการฝึกวิชาชีพของผู้ต้องขังหญิง

ผลการศึกษา พบว่า ความสำเร็จในการฝึกวิชาชีพของผู้ต้องขัง ทักษะงานบำบัดพิเศษหญิง โดยรวมนั้นมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.39 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.53 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความยั่งยืน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.57 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านประสิทธิผล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.35 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.60 ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความสำเร็จในการฝึกวิชาชีพของผู้ต้องขัง ทณฑสถานบำบัดพิเศษหญิงภาพรวม (n = 260)

ความสำเร็จในการฝึกวิชาชีพของผู้ต้องขัง ทณฑสถานบำบัดพิเศษหญิงภาพรวม		S.D.	ความหมาย	อันดับที่
1. ด้านประสิทธิภาพ	4.39	0.58	มากที่สุด	2
2. ด้านประสิทธิผล	4.35	0.60	มากที่สุด	3
3. ด้านความยั่งยืน	4.43	0.57	มากที่สุด	1
เฉลี่ยรวม	4.39	0.53	มากที่สุด	-

3. ปัจจัยการบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการฝึกวิชาชีพของผู้ต้องขังหญิง ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน พบว่า ปัจจัยการบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการฝึกวิชาชีพของผู้ต้องขังหญิง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ดังแสดงในตารางที่ 2 และตารางที่ 3

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนที่ได้จากความถดถอยพหุคูณของปัจจัยการบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการฝึกวิชาชีพของผู้ต้องขังหญิง

	SS	DF	MS	F	Sig.
Regression	38.332	3	12.777	92.781	.000*
Residual	35.255	256	.138		
Total	73.587	259			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยการบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการฝึกวิชาชีพของผู้ต้องขังหญิง

Model	Unstandardized		Standardized	t	Sig.	Collinearity	
	Coefficients		Coefficients			Statistics	
	B	Std. Error	Beta			Tolerance	VIF
(ค่าคงที่)	1.126	.201		5.589	.000*		
1. ด้านวิทยากรและเจ้าหน้าที่	.160	.047	.181	3.430	.001	.671	1.490
2. ด้านอาคารและสถานที่	.183	.065	.205	2.795	.006	.349	2.869
3. ด้านการบริหารจัดการ	.403	.070	.426	5.744	.000	.3401	2.943
R = .722, R ² = .521, Adjusted R Square = .515							

จากตารางที่ 3 พบว่า จากค่า Tolerance แต่ละค่าไม่เกินกว่า 1 และ ค่า VIF แต่ละค่าไม่เกินกว่า 10 แสดงว่า ตัวแปรอิสระไม่มีความสัมพันธ์กันเอง จึงไม่ทำให้เกิดปัญหา

โดยผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ตัวแปรอิสระทุกตัวร่วมกันมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการฝึกวิชาชีพของผู้ต้องขังหญิง ในระดับมาก โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเป็น .722 และสามารถร่วมกันพยากรณ์ตัวแปรตามได้ร้อยละ 51.5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4. ปัจจัยกระบวนการจัดการฝึกวิชาชีพที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการฝึกวิชาชีพของผู้ต้องขังหญิง

พบว่า ปัจจัยกระบวนการจัดการฝึกวิชาชีพที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการฝึกวิชาชีพของผู้ต้องขังหญิง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ดังแสดงในตารางที่ 4 และตารางที่ 5

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนที่ได้จากความถดถอยพหุคูณของปัจจัยกระบวนการจัดการฝึกวิชาชีพที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการฝึกวิชาชีพของผู้ต้องขังหญิง

	SS	DF	MS	F	Sig.
Regression	48.483	3	16.161	164.808	.000*
Residual	25.103	256	.098		
Total	73.587	259			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของปัจจัยกระบวนการจัดการฝึกวิชาชีพที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการฝึกวิชาชีพของผู้ต้องขังหญิง

Model	Unstandardized		Standardized	t	Sig.	Collinearity	
	Coefficients		Coefficients			Statistics	
	B	Std. Error	Beta			Tolerance	VIF
(ค่าคงที่)	.658	.170		3.883	.000		
1. ด้านเนื้อหาการฝึกอบรม	.253	.057	.275	4.462	.000	.350	2.860
2. ด้านวิธีการฝึกอบรม	.174	.062	.183	2.822	.005	.318	3.147
3. ด้านการติดตามและประเมินผล	.429	.058	.430	7.425	.000*	.398	2.511
ผลการฝึกอบรม							
R = .812, R ² = .659, Adjusted R Square = .655							

ตารางที่ 5 พบว่า จากค่า Tolerance แต่ละค่าไม่เกินกว่า 1 และ ค่า VIF แต่ละค่าไม่เกินกว่า 10 แสดงว่าตัวแปรอิสระไม่มีความสัมพันธ์กันเอง จึงไม่ทำให้เกิดปัญหา โดยผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ตัวแปรอิสระทุกตัวร่วมกันมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการฝึกวิชาชีพของผู้ต้องขังหญิง ในระดับมาก โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเป็น .812 และสามารถร่วมกันพยากรณ์ตัวแปรตามได้ร้อยละ 65.5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์และผลที่ได้จากการทดสอบสมมติฐานในงานวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการฝึกวิชาชีพของผู้ต้องขังหญิง กรณีศึกษา ทณฑสถานบำบัดพิเศษหญิง จังหวัดปทุมธานี สามารถอภิปรายผลและอ้างอิงจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้ตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

การอภิปรายผลการศึกษตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาความสำเร็จในการฝึกวิชาชีพของผู้ต้องขังหญิงในทัณฑสถานบำบัดพิเศษหญิง จังหวัดปทุมธานี พบว่า ความสำเร็จในการฝึกวิชาชีพของผู้ต้องขังหญิงในทัณฑสถานบำบัดพิเศษหญิง จังหวัดปทุมธานี มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความยั่งยืน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านประสิทธิผล ซึ่งการฝึกวิชาชีพนี้ได้รับการส่งเสริมจากระบบงานราชทัณฑ์ไทยที่ให้โอกาสผู้ต้องขังได้รับการศึกษาอบรม ฝึกฝนทักษะวิชาชีพทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ รวมถึงการประสานงานกับภาครัฐและเอกชนเพื่อสร้างงานให้กับผู้ต้องขัง ทั้งนี้ การฝึกฝนจะช่วยลดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการละเมิดกฎระเบียบของเรือนจำและเตรียมความพร้อมให้ผู้ต้องขังก่อนกลับสู่สังคมภายนอก ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับงานวิจัยหลายชิ้น เช่น งานวิจัยของ สนิทเดช จินตนา ที่พบว่า เจ้าหน้าที่ทหารพรานส่วนใหญ่มีความ สำเร็จในการปฏิบัติงานใน ระดับมาก (สนิทเดช จินตนา, 2563) งานวิจัยของ นิยม แลบัว ที่พบว่า ประสิทธิภาพของการฝึกอบรมอาชีพสำหรับผู้ต้องขังอยู่ในระดับมาก (นิยม แลบัว, 2564) และงานวิจัยของ วีระโชติ ชุมหรั่งโรจน์ และยุวัฒน์ วุฒิเมธี ที่กล่าวถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการบริหารจัดการสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยน อย่างไรก็ดี ยังมีความ (วีระโชติ ชุมหรั่งโรจน์ และยุวัฒน์ วุฒิเมธี, 2560) ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ อริสา สำรอง และสุภัทริภา ชันทจร ที่พบว่า ความสำเร็จในการฝึกวิชาชีพของผู้ต้องขังชายอยู่ในระดับปานกลาง (อริสา สำรอง และสุภัทริภา ชันทจร, 2562) และงานวิจัยของ กัมปนาท พรพรมวินิจ ที่พบว่า มีค่า เฉลี่ยปานกลาง ซึ่งอาจเป็นผลจากปัจจัยต่าง ๆ เช่น การจัดสรรทรัพยากรที่ไม่เท่าเทียมกัน โอกาสทางสังคมงบประมาณ และบุคลากรที่มีผลต่อความสำเร็จในการฝึกวิชาชีพ (กัมปนาท พรพรมวินิจ, 2559)

โดยสรุป ความสำเร็จในการฝึกวิชาชีพของผู้ต้องขังหญิงในทัณฑสถานบำบัดพิเศษหญิงมีความสำเร็จในระดับสูง แต่ยังมีปัจจัยต่าง ๆ ที่อาจทำให้ผลลัพธ์ของการฝึกวิชาชีพในบางกลุ่มมีความแตกต่างกัน ซึ่งต้องมีการปรับปรุงและพัฒนาในด้านทรัพยากรและการจัดการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความยั่งยืนของโครงการนี้ต่อไป

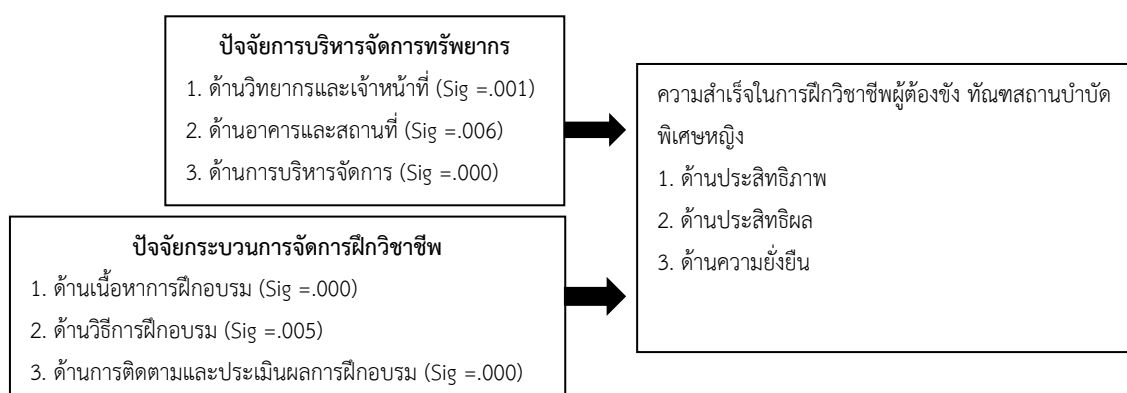
ผลการศึกษตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า ปัจจัยการบริหารจัดการทรัพยากรที่มีผลต่อความสำเร็จในการฝึกวิชาชีพของผู้ต้องขังหญิงในทัณฑสถานบำบัดพิเศษหญิง จังหวัดปทุมธานี ได้แก่ 3 ด้านหลัก คือ 1) ด้านวิทยาการและเจ้าหน้าที่ 2) ด้านการบริหารจัดการ และ 3) ด้านอาคารและสถานที่ ซึ่งมีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุดในทุกด้าน ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาผู้ต้องขังในต่างประเทศ เช่น ประเทศมาเลเซียและญี่ปุ่น ที่มีการฝึกวิชาชีพและการทำงานเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการฟื้นฟูผู้ต้องขัง เพื่อลดความเสี่ยงในการกระทำผิดซ้ำหลังพ้นโทษ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรวิไล อัยดำรงธรรม, ศวิตา ประไพรัตน์ ที่เน้นการบูรณาการการพัฒนาทักษะและการให้โอกาสในการเรียนรู้ (พรวิไล อัยดำรงธรรม, 2564); (ศวิตา ประไพรัตน์, 2564) อย่างไรก็ดี ผลการศึกษานี้ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศักดินา แก่นแก้ว และมุฮัมหมัดอิลยาส ญูฮาปริง ที่พบว่า หลักสูตรการฝึกวิชาชีพในบางเรือนจำ มีข้อจำกัด เช่น การขาดวิทยากรและสถานที่ฝึกที่ไม่เหมาะสมซึ่งอาจเกิดจากการพัฒนานโยบายและการเน้นเตรียมผู้ต้องขังให้กลับสู่สังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผ่านการฝึกทักษะต่าง ๆ และการร่วมมือกับภาคเอกชนและองค์กรต่าง ๆ การพัฒนาในด้านต่าง ๆ เช่น การฝึกทักษะอาชีพ การศึกษาต่อเนื่อง การ

ร่วมมือกับภาคเอกชน และการพัฒนาทักษะด้านจิตวิทยาและสังคม มีความสำคัญในการเตรียมผู้ต้องขังให้พร้อมกลับสู่สังคมและลดความเสี่ยงในการกระทำผิดซ้ำหลังพ้นโทษ (ศักดิ์นา แก่นแก้ว และมุฮัมหมัดอิลยาส หย้าปริง, 2561)

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 มีการศึกษาเกี่ยวกับอิทธิพลของปัจจัยกระบวนการจัดการฝึกวิชาชีพ ที่มีผลต่อความสำเร็จในการฝึกวิชาชีพของผู้ต้องขังหญิง โดยจากผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า มีปัจจัยกระบวนการจัดการฝึกวิชาชีพ 3 ด้านที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการฝึกวิชาชีพ ได้แก่ 1) ด้านวิธีการฝึกอบรม 2) ด้านเนื้อหาการฝึกอบรม และ 3) ด้านการติดตามและประเมินผลการฝึกอบรม ซึ่งแต่ละปัจจัยมีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการฝึกวิชาชีพของผู้ต้องขังหญิงในทัณฑสถานบำบัดพิเศษหญิง โดยผลการศึกษาสอดคล้องกับนโยบายการบริหารงานราชทัณฑ์ ปี พ.ศ. 2567 ที่มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะและฝีมือในการประกอบอาชีพของผู้ต้องขังให้เหมาะสมกับความสามารถและตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน ทั้งนี้ ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า อิทธิพลจากวิธีการฝึกอบรมเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลมากที่สุดในความสำเร็จของการฝึกวิชาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิยม แลบัว ที่พบว่า ปัจจัยสนับสนุนการฝึกอบรม เช่น เนื้อหาหลักสูตร และวิธีการสอนมีผลต่อความสำเร็จของการฝึกอบรมวิชาชีพผู้ต้องขัง นอกจากนี้ยังพบว่า การติดตามและประเมินผลการฝึกอบรมก็มีบทบาทสำคัญในการประเมินผลความสำเร็จของการฝึกวิชาชีพผู้ต้องขังเช่นเดียวกัน ผลการศึกษาในครั้งนี้มีความสอดคล้องกับงานวิจัยต่าง ๆ ที่กล่าวถึงการพัฒนาผู้ต้องขังให้มีทักษะและความสามารถในการประกอบอาชีพภายหลังพ้นโทษ ซึ่งจะช่วยให้ผู้ต้องขังสามารถกลับสู่สังคมและหางานทำได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการร่วมมือกับภาคเอกชนและหน่วยงานภาครัฐในการสนับสนุนการฝึกอบรมและการพัฒนาทักษะวิชาชีพ รวมถึงการสร้างโอกาสในการทำงานจริงในระหว่างที่อยู่ในเรือนจำ นอกจากนี้การพัฒนาโปรแกรมการฝึกอบรมในเรือนจำยังต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาความรู้และทักษะในด้านต่าง ๆ รวมถึงการใช้เทคโนโลยีในการสนับสนุนการฝึกอบรมและการพัฒนาผู้ต้องขังอย่างต่อเนื่อง โดยให้ผู้ต้องขังได้ฝึกอบรมในด้านที่ตนถนัดและสามารถนำทักษะเหล่านั้นไปใช้ได้ในอนาคต ซึ่งจะช่วยลดโอกาสในการกระทำผิดซ้ำและส่งผลให้ผู้ต้องขังสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมภายนอกได้อย่างมีประสิทธิภาพ (นิยม แลบัว, 2564)

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 1 สรุปข้อค้นพบที่สำคัญของการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการฝึกวิชาชีพของ ผู้ต้องขังหญิง ทัณฑสถานบำบัดพิเศษหญิง

จากภาพที่ 1 เป็นการสรุปองค์ความรู้เกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการฝึกอบรมผู้ต้องขังหญิง ในทัณฑสถานบำบัดพิเศษ พบว่า ทั้งการบริหารจัดการทรัพยากร และกระบวนการฝึกอบรมวิชาชีพ มีผลต่อ ความสำเร็จในการฝึกอบรมวิชาชีพของผู้ต้องขังหญิงในทัณฑสถานบำบัดพิเศษหญิง จังหวัดปทุมธานี ทัณฑสถานบำบัด พิเศษหญิงต้องการพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมวิชาชีพให้ประสบความสำเร็จ ควรที่จะให้ความสำคัญกับปัจจัยการบริหาร จัดการทรัพยากร ใน 3 มิติ ได้แก่ ด้านวิทยากรและเจ้าหน้าที่ ด้านอาคารสถานที่ และด้านการบริหารจัดการ รวมทั้งปัจจัยกระบวนการจัดการฝึกอบรมวิชาชีพ ใน 3 มิติ ได้แก่ ด้านเนื้อหาการฝึกอบรม ด้านวิธีการฝึกอบรม และด้านการติดตามและประเมินผลการฝึกอบรม

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษา พบว่า ความสำเร็จในการฝึกอบรมวิชาชีพของผู้ต้องขังหญิงอยู่ในระดับสูง โดยเฉพาะด้านความ ยั่งยืนที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (4.43) ส่วนด้านประสิทธิผลมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด (4.35) การบริหารจัดการทรัพยากรและ กระบวนการ ฝึกอบรมวิชาชีพมีอิทธิพลต่อความสำเร็จอย่างมีนัยสำคัญ โดยอธิบายความสำเร็จได้ 51.5% และ 65.5% ตามลำดับ ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า 1) ความสำเร็จในการฝึกอบรมวิชาชีพโดยรวมอยู่ในระดับสูง โดยเฉพาะด้านความยั่งยืน แต่ประสิทธิผลยังสามารถพัฒนาได้โดยการเสริมสร้างความสามารถในการนำทักษะไปใช้ในชีวิตจริง 2) การบริหาร จัดการทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพเป็นปัจจัยสำคัญในการฝึกอบรมวิชาชีพ ควรพัฒนาระบบการบริหารจัดการทรัพยากร อย่างคุ้มค่าและมีการประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ และ 3) กระบวนการจัดการฝึกอบรมวิชาชีพที่มีประสิทธิภาพก็มีผลต่อ ความสำเร็จ โดยเฉพาะการติดตามและประเมินผล ควรปรับปรุงวิธีการฝึกอบรมให้หลากหลายและทันสมัยเพื่อ กระตุ้นการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ สรุป คือ การบริหารจัดการทรัพยากรและกระบวนการฝึกอบรมที่มีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อความสำเร็จในการฝึกอบรมวิชาชีพของผู้ต้องขังหญิง และควรปรับปรุงวิธีการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มประสิทธิผลในการ ใช้งานจริง จากข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษา ผู้วิจัยเห็นว่าควรมีข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา ด้านความสำเร็จในการฝึกอบรมวิชาชีพของผู้ต้องขังหญิง ทั้งหน่วยงานภายในกรมราชทัณฑ์และหน่วยงานภายนอกกรม ราชทัณฑ์ ได้แก่ สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดปทุมธานี, สถาบันศึกษาในระดับอาชีวศึกษา ได้แก่ วิทยาลัยเทคนิค ัญบุรี, สถาบันเสริมศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ภาคเอกชนและสถานประกอบการต่าง ๆ ในเชิงนโยบายที่สำคัญ ดังนี้ 1) การพัฒนาศักยภาพของวิทยากรและเจ้าหน้าที่ เพื่อให้การฝึกอบรมมีคุณภาพและสอดคล้องกับความต้องการ ของผู้ต้องขัง ควรมีการฝึกอบรมวิทยากรและเจ้าหน้าที่ให้มีความรู้และทักษะในการบริหารการฝึกอบรมอย่างมี ประสิทธิภาพ พร้อมทั้งพัฒนาทักษะด้านจิตวิทยาและการสื่อสารที่ดี เพื่อสามารถให้การสนับสนุนผู้ต้องขังได้อย่าง เหมาะสมและมีประสิทธิผล 2) การจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ควรให้ความสำคัญกับการจัดสรรทรัพยากร ที่เหมาะสม เช่น การเลือกสถานที่และอุปกรณ์ที่รองรับการฝึกอบรม รวมถึงการพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการ เรียนรู้และการปรับตัวของผู้ต้องขัง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการฝึกอบรมและลดการสูญเสียใน ด้านทรัพยากร และ 3) การออกแบบและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมที่มีความยืดหยุ่นและเหมาะสมกับความต้องการของผู้ต้องขังควร พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้ต้องขังในแต่ละกลุ่ม และมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้อง กับทักษะที่สามารถใช้ได้จริงในชีวิตประจำวันหลังจากออกจากทัณฑสถาน เช่น การฝึกอบรมด้านการทำงานที่ต้องใช้ ทักษะต่าง ๆ และการให้โอกาสในการฝึกอบรมที่ยืดหยุ่นให้เหมาะสมกับเวลาและสถานการณ์ของผู้ต้องขัง

เอกสารอ้างอิง

- กองพัฒนาพหุตินิสัย. (2561). คู่มือการจัดโปรแกรมการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังตามลักษณะแห่งคดีและพฤติการณ์การกระทำผิด. นนทบุรี: กรมราชทัณฑ์.
- กองยุทธศาสตร์และแผนงาน. (2566). แผนปฏิบัติราชการระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570). นนทบุรี: กรมราชทัณฑ์.
- กัมปนาท พรพรมวินิจ. (2559). ประสิทธิภาพการนำนโยบายพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติของเทศบาลในภาคตะวันออก. ใน วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- นิยม แลบัว. (2564). ประสิทธิภาพการฝึกวิชาชีพผู้ต้องขังเรือนจำเขากลิ้ง จังหวัดเพชรบุรี. วารสารวิชาการ การจัดการภาครัฐและเอกชน, 3(1), 45-60.
- พรวิไล อัยดำรงธรรม. (2564). การเตรียมความพร้อมผู้ต้องขังก่อนปล่อยตัวสู่สังคมในประเทศไทย. วารสารกฎหมายและสังคมรังสิต, 3(2), 34-47.
- วีระโชติ ชุนทรุ่งโรจน์ และยุวัฒน์ วุฒิเมธี. (2560). ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการสหกรณ์เครดิตยูเนียนในประเทศไทย. วารสารรัฐศาสตร์ปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 5(1), 1-20.
- ศวิตา ประไพรัตน์. (2564). การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำโครงการก้าวสู่งานที่ดี คนมีคุณภาพ ไปปฏิบัติภายใต้ศูนย์บริการจัดหางานเพื่อคนไทย (Smart Job Center). ใน วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ศักดิ์นา แก่นแก้ว และมุฮัมมัดอิลยาส หญ้าปรัง. (2561). การฝึกวิชาชีพของผู้ต้องขังชาย: กรณีศึกษาเรือนจำกลางปัตตานี หมู่ที่ 8 ตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี. ใน สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสหวิทยาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย. (2564). คู่มือสำหรับการจ้างงานผู้ต้องขัง ผู้พักโทษและพ้นโทษ เพื่อการกลับคืนสู่สังคม (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: ประเทศไทย.
- สนิทดเดช จินตนา. (2563). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายการบริหารและการพัฒนา จังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2560 - 2562 ไปสู่ปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ทหารใน 3 จังหวัดชายแดนใต้. Rajabhat Journal of Sciences, Humanities & Social Sciences, 21(1), 141-155.
- สรารุช ไพฑูรย์พงษ์ และกิริยา กุลกลการ. (2562). ผู้พ้นโทษไร้สิทธิประกอบอาชีพ. วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม, 34(2), 123-145.
- องค์การปฏิรูปการลงโทษสากลและสถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย. (2566). แนวโน้มสถานการณ์เรือนจำโลกปี 2566. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย.
- อริสา สำรอง และสุภัทริภา ชันทจร. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในอาชีพของผู้ต้องขังชายเรือนจำกลางชลบุรีที่ได้รับการบำบัดฟื้นฟูโดยการฝึกวิชาชีพ. วารสารสหวิทยาการวิจัย ฉบับบัณฑิตศึกษา, 8(2), 203-215.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1977). Determining Sample Size for Research Activities. Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607-610.